

ἀπανωφάει τό, ἀμάρτ. ἀπανουφάει Ἡπ.

Ἐκ τοῦ ἐπιρρ. ἀπάνω καὶ τοῦ οὐσ. φαεῖ.

Πρόσθετον φαγητόν, ἐπιδόρπιον.

ἀπανώφλις τό, ἀμάρτ. ἰπανώφλιον Στερελλ. (Εὐρυ-
ταν.) ἰπανώφλι Κάρι.

Ἐκ τοῦ οὐσ. *ἐπανώφλιον.

Ἄνωφλιον, ὑπέρθυρον ἔνθ' ἀν.: Παροιμ. Ἀντί γὰρ
σειοῦται τὰ ἰπανώφλια σειοῦται τὰ κατώφλια (ἐπὶ τοῦ ἀλό-
γως δυσφοροῦντος διὰ τὴν κατάστασιν αὐτοῦ καὶ παρα-
πονουμένου πρὸς ἄλλους ἀληθῶς δυσπραγοῦντας) Κάρι.
Συνών. καὶ ἀντίθ. ἰδ. ἐν λ. ἀνώφλι 1.

ἀπανωφούστανο τό, ἀμάρτ. ἀπανουφούστανον
Θράκ. (Καλλίπ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιρρ. ἀπάνω καὶ τοῦ οὐσ. φουστάνι.

Ἐξωτερικὸν γυναικεῖον ἔνδυμα: Ἄσμ.

Κι ξισήκουσι τ' ἀπανουφούστανό της
κὶ φάνηκε τοῦ πονδασιτράγαλό της

ἀπανωφτέρη τό, Ἰων. (Ἐρυθρ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιρρ. ἀπάνω καὶ τοῦ οὐσ. φτερό.

Δεύτερον πτερόν: Ἄσμ.

Φάγε καὶ σύ, καλὸν πουλλίν, ἀπ' ἀντρεωμένου πλάτην,
γὰ θρέψης πῆχυν τὸ φτερόν, πῆχυν τ' ἀπανωφτέρη.

ἀπανωφύτεμα τό, ἀμάρτ. ἰπανουφύτιμα Στερελλ.
(Αἰτωλ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιρρ. ἀπάνω καὶ τοῦ οὐσ. φύτεμα.

Συμπληρωματικὸν φύτευμα: Κάμαμι φύτιμα κὶ ἰπανου-
φύτιμα.

ἀπανώχωμα τό, Πελοπ. (Κλουτσιοχ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιρρ. ἀπάνω καὶ τοῦ οὐσ. χῶμα.

Τὸ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας χῶμα: Ἐβρεξε καὶ πῆρε τὸ
ἀπανώχωμα οὐλο.

ἀπανωχώνω Πελοπ. (Τρίκκ.) ἰπανωχώνω Πελοπ.
(Κλουτσιοχ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιρρ. ἀπάνω καὶ τοῦ ρ. χώνω.

Ρίπτω ὀλίγον χῶμα περὶ τὸν κορμὸν δένδρου ἢ φυτοῦ
ἔνθ' ἀν.: Ἐβγῆτ' εἰς τὴν λάκκα ἀπὸ τῆς βροχῆς ἢ τοῦ δυνάμει τῶν
τῆν ἰπανώχωση Κλουτσιοχ.

ἀπανωχώρι τό, Κρήτ. ἰπανωχώρι Ἡπ. Μεγίστ.
ἰπανουχώρι Ἡπ.

Ἐκ τοῦ ἐπιρρ. ἀπάνω καὶ τοῦ οὐσ. χωρίο.

1) Τὸ ἄνω μέρος ἢ ἡ ἐπάνω συνοικία χωρίου τινὸς
ἔνθ' ἀν. 2) Κατὰ πληθ., τὰ εἰς τὸ ὑψηλότερον μέρος
περιφερείας τινὸς χωρία Κρήτ. Μεγίστ.: Ἄσμ.

Τσαὶ τοὺς ἐμοιρολόγησαν χῶρες τσαὶ ἰπανωχώρια
Μεγίστ.

Ἡ λ. καὶ ὡς τοπων. Ἡπ. Κεφαλλ. Κρήτ., ὑπὸ τὸν τύπ.
δὲ Ἀπανωχώρι Πόντ. (Χαλδ.)

ἀπανωχωριανός ὁ, Νάξ. (Ἀπύρανθ.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀπανωχώρι καὶ τῆς παραγωγικῆς
καταλ. -ιανός.

Ὁ κάτοικος τῶν ὀρεινῶν χωρίων.

ἀπανωχωρούσις ὁ, Χίος

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀπανωχώρι καὶ τῆς παραγωγικῆς
καταλ. -οῦσις, περὶ ἧς ἰδ. ΓΧατζιδ. ἐν Ἀθηνᾶ 29 (1917)
Λεξικογρ. Ἀρχ. 11 κέξ.

Ὁ κάτοικος τῆς βορείου Χίου. Συνών. ἀπανω-
μερούσις.

ἀπανωψάθι τό, Κύθηρ.

Ἐκ τοῦ ἐπιρρ. ἀπάνω καὶ τοῦ οὐσ. ψάθι.

Κατὰ πληθ., αἱ ἐκατέρωθεν δύο ἀνώτεραι πλευραὶ τοῦ
σάγματος. Συνών. ἀπανωπαγίδα.

ἀπανώψιχο τό, ἀμάρτ. ἰπανώψ'χον Σάμ.

Ἐκ τοῦ ἐπιρρ. ἀπάνω καὶ τοῦ οὐσ. ψίχα.

Ἐκ τοῦ διανεμομένου ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἀντιδώρου τὸ
προερχόμενον ἐκ τοῦ ἄνω μέρους τῆς προσφορᾶς, ὅπερ
εἶναι οἰωνὸς δι' ἐκείνον εἰς τὸν ὅποιον θέλει τύχει ὅτι θὰ
διέλθῃ τὸ ἔτος ὑγιές.

ἀπανώψυχο τό, ἰπανώψ'χον Σάμ.

Ἐκ τοῦ ἐπιρρ. ἀπάνω καὶ τοῦ οὐσ. ψυχή.

Τὸ κατὰ τὸν στόμαχον μέρος τοῦ σώματος: Νὰ πᾶς γὰρ
τρίψ' τοῦ ἰπανώψ'χον τ' γὰ γέν' καλά.

ἄπαξ ἐπίρρ. σύνθη. ἀπᾶξ Θράκ. (Τσανδ.) ἄπαξ
Θράκ. (Κασταν.) Μακεδ. (Καστορ.) Πελοπ. (Βούρβουρ.)
ἄπαξ Εὐβ. (Κονίστρ.) ἀπαξῆς (καὶ ἄπαξ) Θράκ. (Περίστας.)
Τὸ ἀρχ. ἐπίρρ. ἄπαξ.

1) Μίαν φορὰν Θράκ. (Περίστας.): Ἀπαξ ἔφαγα κ' ἐπὶ-
γεν εἰς τὸ βρόχι μου (βρόχι=λάρυγξ). 2) Ἀφοῦ, μιὰ καὶ
σύνθη. Ἀπαξ ἤρθες, μεῖνε. Ἀπαξ τὸ ἔκαμες, δὲν πειράζει.

3) Διὰ μιᾶς Θράκ. (Περίστας. Τσανδ.): Ἀπᾶξ με ἤρθε
ς τὸ νοῦ μου Τσανδ. 4) Αἰφνης, ἀπροσδοκῆτως Θράκ.
(Κασταν. Στέρν. κ. ἄ.) Μακεδ. (Καστορ.) Πελοπ. (Ἀρκαδ.
Βούρβουρ.): Ἀπαξ πέθανε Θράκ. Ἡρθ' ἄπαξ Βούρβουρ.
Ἀπαξ ἤρθαν κὶ μὴ βλουκκάραν Σάμ. Συνών. αἰφνης,
ἀναπάντεχα, ἀναφαντῶς, ἀναχάμπαρα, ἀναχ-
πάραχτα, ἄξαφνα, ἄξυπα, ἀπάξαφνα, ἀφνίδεια,
ἀφόραχτα, ξαφνικά, ξάφνου.

ἀπάξαφνα ἐπίρρ. ἀμάρτ. ἰπαξάφνου Κῶς

Ἐκ τῆς προθ. ἀπό καὶ τοῦ ἐπιρρ. ἄξαφνα.

Ἀπαξ 4, ὁ ἰδ.: Παξάφνον ἀκούσανε μιλιῆς ποκάτω τους.

ἀπαξιμάδιστος ἐπίθ. Κρήτ. Νάξ. (Ἀπύρανθ.)

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἀμάρτ. ἐπιθ. *παξιμαδισ-
στός <παξιμαδιάζω.

Ὁ μὴ φρυγείς εἰς τὸν φοῦρνον, ἐπὶ ἄρτου ὁ ὅποιος
τεμαχίζεται καὶ εἰσάγεται ἐκ νέου εἰς τὸν φοῦρνον διὰ νὰ
ξηρανθῇ καὶ γίνῃ παξιμάδιον ἔνθ' ἀν.: Κρύος ἦταν ὁ φοῦρ-
νος καὶ πόμειναν ἀπαξιμάδια Ἀπύρανθ.

ἀπαπα ἐπιφών. Θεσσ. Κωνπλ. Πόντ. (Οἶν.) ἀπαπὰ Σάμ.

Λέξις πεποιημένη.

Ἡ λ. δηλοῖ ἔντονον ἄρνησιν, ἄ, ὅχι!

ἀπαπαγάλη ἐπίρρ. Μακεδ. (Ἀνασελ.)

Ἐκ τῆς προθ. ἀπό καὶ τοῦ ἐπιρρ. ἀπαγάλη.

Σιγὰ σιγὰ, ἡρέμα. Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἀπαγάλη.

ἀπαπεκεῖθε ἐπίρρ. ἀμάρτ. ἀπαπ'κεῖθι Ἡπ. (Ζαγόρ.)

Ἐκ τῆς προθ. ἀπό καὶ τοῦ ἐπιρρ. ἀπεκεῖθε.

Εἰς τὸ ἐκεῖθεν μέρος: Πᾶν ἀπαπ'κεῖθι 'ς τοῦ χοιράφ'.

ἀπαπέξω ἐπίρρ. Κύπρ. ἀπαπ-πέξω Κύπρ. ἀπαπόξω
Καπλ. (Ἀραβάν.) Κάρι. Κρήτ. (Σητ.) ἀποπόξω Κῶς Νάξ.
ἀποπόξω Πελοπ. (Λακων.) ἀπουπόξω Νάξ. (Ἀπύρανθ.)
ἀποπόξω Κάσ. ἀποπέξω Χίος ἀπαπέξ' Πόντ. (Οφ.) ἰπαπ-
πέξω Κύπρ. ἰποπόξω Κρήτ.

Ἐκ τῆς προθ. ἀπό καὶ τοῦ ἐπιρρ. ἀπέξω.

1) Ἀπὸ ἔξω, ἔξωθεν ἔνθ' ἀν.: Ἐέκοψεν ἀ τὸ σπῖτι μας
κὶ οὐτ' ἀπουπόξω δὲ βερνᾷ Ἀπύρανθ. Ἀπαπόξω 'ς σὸ χωριό
'ναι (ἀπέξω ἀπὸ τὸ χ. εἶναι, δηλ. εἶναι ξένος) Ἀραβάν. || Φρ.
Ἀπουπόξω βέλλα βέλλα κὶ ἀπουμέσα Κατσιβέλα (ἐπὶ τοῦ καλ-
λωπιζομένου ἔξωτερικῶς χάριν ἐπιδείξεως ἐνῶ ἔσωτερικῶς
εἶναι ρυπαρὸς. βέλλα=ώραία, Κατσιβέλα=Γύφτισσα) Ἀπύ-
ρανθ. || Ἄσμ.

Μὰ σένα ἡ ἀγάπη σου μοιάζει με τὴ φυλλάδα
πῶχει ἀπουπόξω τὴ θωριά καὶ μέσα τὴν πικράδα

(φυλλάδα = δένδρον ἄκαρπον μὲ πικρὸν χυμὸν) Ἀπύρανθ.

Κ' ἐκεῖ πῆγε κ' ἐπόσωσε ἔς τὴν πόρταν ἀποπόξω

Κάρπ.

Ἰαπ-πέσ-σω ἴφρησε χρουσά, Ἰαπ-πέξω χρουσταλλένα

Κύπρ.

Πολλὰ πολλὰ νὰ μὴ μιλήσῃ σὺ ποῦ ὅσαι ἀποπόξω,

ἴπὸ τὰ τραγούδια ποῦ θὰ πῶ ἴποδω νὰ μὴ σὲ διώξω

Κῶς. Συνών. ἀπαπεξωθεῖν. 2) Ἀπὸ στήθους, ἐκ στήθους Καππ. (Ἀραβάν.)

ἀπαπεξωθεῖν ἐπίρρ. ἀμάρτ. ἀπαπ-πεξωθεῖν Κύπρ.

Ἰαπ-πεξωθεῖν Κύπρ.

Ἐκ τῆς προθ. ἀπὸ καὶ τοῦ ἐπίρρ. ἀπεξωθεῖν.

Ἀπαπέξω 1, ὁ ἰδ. : Ἰσμ.

Ἀντὰ δκιαβῶ Ἰαπ-πεξωθεῖν τῆς πόρτας τῆς καὶ δῶ τὴν (ἀντὰ = ὅταν).

ἀπαπέσω ἐπίρρ. Καππ. (Ἀραβάν.) Κύπρ. ἀπαπέσῃ Πόντ. (Ὁφ.) ἀποπέσω Καππ. (Συνασσ.) Χίος ἀποπέσου Πόντ. (Κερασ. Οἶν.) ἀποπέσῃ Πόντ. (Κερασ. Κοτύωρ. Τραπ. Χαλδ. κ. ἄ.) Ἰαπ-πέσ-σω Κύπρ. Ἰοπ-πέσ-σω Κύπρ. Ἰιπέσῃ Καππ. (Συνασσ.)

Ἐκ τῆς προθ. ἀπὸ καὶ τοῦ ἐπίρρ. ἀπέσω.

1) Ἀπὸ μέσα, ἔσωθεν ἔνθ' ἄν. : Εἶντα στέκεσαι Ἰαπ-πέσ-σω ἴπὸ τὴν πόρταν; Κύπρ. Ἐτρώεν μας Ἰαπ-πέσ-σω μας ἢ φούρκα τῶι ὁ καμὸς αὐτόθ. Ἀποπέσῃ ἄσ' σὴν καρδιά μ' Χαλδ. Βάλλω ἀποπέσῃ μαῦρα κὶ ἀπέξῃ ἄσπρα αὐτόθ. Ἐξέβεν ἀποπέσῃ-ι-μ' τὸ δέρετ' (ἔφυγε ἀπὸ τὸ σῶμα μου χρονία νόσος) αὐτόθ. || Φρ. Ἀποπέσῃ τερεῖ (ἐπὶ τοῦ νυστάζοντος καὶ διαρκῶς νεύοντος ἢ ἐπὶ τοῦ κοιμωμένου) Κοτύωρ. Χαλδ. || Παροιμ. Ἀπέξῃ τὸ μῆλον κόκκινον κὶ ἀποπέσῃ σατεμένον (ἐπὶ τοῦ φαινομενικῶς μὲν εὐρώστου, ἔσωθεν δὲ νοσηροῦ) Χαλδ. Ἀπέξον πρόβατον κὶ ἀποπέσου λύκος (ἐπὶ τοῦ φαινομενικῶς καλοκαγάρου, πράγματι δὲ κακοῦ τὴν ψυχὴν) Κερασ. || Ἰσμ.

Πυρομαχεῖ τον πάντα του Ἰαπ-πέσ-σω ἢ ἀζούλα (πυρομαχεῖ = φλέγει, ἀζούλα = ζήλεια) Κύπρ.

Ἰαπ-πέξω ἴβαλαν τῆς φωνῆς, Ἰαπ-πέσ-σω Ἰπολήθη αὐτόθ.

Συνών. ἀπαπεσωθεῖν. 2) Πρὸς τὰ ἐνδότερα, μεσογειότερον Χίος.

ἀπαπεσωθεῖν ἐπίρρ. ἀμάρτ. ἀπαπ-πεσ-σωθεῖν Κύπρ. ἀποπ-πεσ-σωθεῖν Κύπρ.

Ἐκ τῆς προθ. ἀπὸ καὶ τοῦ ἐπίρρ. ἀπεσωθεῖν.

Ἀπαπέσω 1, ὁ ἰδ.

*ἀπαπέσω-κ' ἔσω ἐπίρρ. ἀποπιθκέσῃ Πόντ. (Τραπ.) Ἐκ τῆς ἐπιρρηματ. συνεκφορᾶς ἀπαπέσω κ' ἔσω. Ἀπὸ μέσα καὶ ἔσωθεν : Δίωξον τὰ ζᾷ ἀποπιθκέσῃ ἄσ' σὸ χωράφ'.

ἀπαπλώνω Πόντ. (Κερασ. Οἶν. Σάντ. Τραπ. κ. ἄ.)

Ἐκ τῆς προθ. ἀπὸ καὶ τοῦ ρ. ἀπλώνω.

1) Ἐκτείνων τὴν χεῖρα δίδω τι ἔνθ' ἄν. : Πάντα κατ' ἀπαπλών' ἄτον Κερασ. || Ἰσμ.

Χαλκοστάμν' ἐπέρπαξεν, τὴ νύφην ἐπέπλωσεν (χάλκινον σταμνίον ἤρπασε καὶ ἔδωκε εἰς τὴν νύμφην) αὐτόθ.

Ἐγὼ ψαλάφενα σταφύλ' κ' ἐσὺ ἀπαπλώνεις με μῆλον (ψαλάφενα = ἐζήτουν) Πόντ. 2) Περικαλύπτω, περιβάλλω τι Πόντ. (Οἶν.) : Ἀπαπλώνω τὸ πάλωμαν (περικαλύπτω αὐτὸ δι' ὑφάσματος). Συνών. καπλαντίζω.

*ἀπαποκάτω ἐπίρρ. ἀπαποκάτ' Μακεδ. (Ἀνασελ.) ἀπαπ'κάτω Καππ. (Ἀραβάν.) ἀπαπ'κάτ' Μακεδ. (Βελβ.)

ἀπαποκά Πόντ. (Ἰνέπ.) ἀπαφκά Πόντ. (Χαλδ.) ἀποφκά Πόντ. (Χαλδ.)

Ἐκ τῆς προθ. ἀπὸ καὶ τοῦ ἐπίρρ. ἀποκάτω.

Ἀπὸ κάτω, κάτωθεν ἔνθ' ἄν. : Ἐλ' ἀποφκά Χαλδ.

|| Αἰνιγμ. Ἀπαποκά μου παίρνω το κὶ ἀποκά σου βάλλω το (τὸ κἀθισμα) Ἰνέπ.

*ἀπαποκάτω-κὶ ἄνω ἐπίρρ. ἐπεποκακίαν' Πόντ. (Ὁφ.)

Ἐκ τῆς ἐπιρρηματ. συνεκφορᾶς ἀπαποκάτω κὶ ἄνω.

Ἐκ τῶν κάτω πρὸς τὰ ἄνω.

ἀπαπούτσωτος ἐπίθ. σύννηθ.

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπίθ. *παπούτσωτος < παπούτσων.

Ἀνυπόδητος : Ἐχει τὰ παιδιὰ του ἀπαπούτσωτα. Συνών. ἑυπόλυτος, ἀντίθ. παπούτσωμένος (ἰδ. παπούτσων).

ἀπαπώθω Κάρπ. ἀπαπ-πώθω Κάρπ. ἀποπ-πώθω Κάρπ.

Ἐκ τῆς προθ. ἀπὸ καὶ τοῦ ρ. ἀπώθω, δι' ὁ ἰδ. ἀμπώθω.

Ἰωθῶ, ἀπώθω καὶ μεταφ. παραγκωνίζω, περιφρονῶ τινα : Ἰσμ.

Πέντε στραδῶντες τὸν βαστοῦν | καὶ δγὸ τὸν ἀποπ-πώθουν. Συνών. ἀμπώθω Α 1, σκουρνιῶ, σπρώχνω.

ἀπαρά τά, Θράκ. (Σαρεκκλ.)

Ἀγνώστου ἐτύμου.

Λόγοι ἀσυνάρτητοι ἀνθρώπου παραλογιζομένου ἢ ὁμιλοῦντος εἰκῇ καὶ ὥς ἔτυχε : Φρ. Ἀπαρα πίπερα ἢ ἀπαρα πίπερα, κουκκιά μαγειρεμένα. Πβ. ἄρρητος.

ἀπαράβαλτος ἐπίθ. Λεξ. Μπριγκ. Βλαστ. Πρω. Δημητρ. ἀπαράβαλτους Ἦπ. (Ζαγόρ. κ. ἄ.) ἀπερίβαλτος Πελοπν. (Αἴγ.) περίβαρτος Ζάκ.

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπίθ. *παράβαλτος < παραβάλλω. Πβ. καὶ μεταγν. ἀπαράβλητος.

Ὁ μὴ δυνάμενος νὰ παραβληθῇ, ἀπαράβλητος, ἀσύγκριτος, ἀφθαστος ἔνθ' ἄν. : Ἀπερίβαλτο γιαιτρικὸ Αἴγ. Περίβαρτο γιαιτρικὸ γιὰ τὴ φάουσα Ζάκ. Τοῦ σ'τάρ' εἶν' ἀπαράβαλτον Ζαγόρ. Συνών. ἀπαράμοιαστος.

ἀπαράβαρατος ἐπίθ. Χίος ἀπαράβαρατους Λέσβ.

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπίθ. *παράβαρατος < παραβαρένω.

Ὁ μὴ ἐνοχλητικὸς εἰς τὰς κοινωνικὰς του σχέσεις ἔνθ' ἄν. : Ἐμεινε ἔς τὸ σπίτι μου πέντε μέρες, μὰ δὲ μὰς ἐπαραβάρωσε καθόλου, εἶναι ἀπαράβαρατος ἄθρωπος Χίος.

ἀπαράβατος ἐπίθ. λόγ. κοιν.

Τὸ μεταγν. ἐπίθ. ἀπαράβατος.

Ἐκεῖνος τὸν ὅποιον δὲν δύναται τις νὰ παραβῇ, ὁ μὴ δυνάμενος νὰ παραβῇ ἢ ὁ μὴ παραβαινόμενος : Νόμος ἀπαράβατος. Ἀπαράβατη συμφωνία.

ἀπαράβγαλτος ἐπίθ. ἀπαρέβγαλτος Πόντ. (Τραπ. Χαλδ. κ. ἄ.) ἀπαράβγαλτος Πόντ.

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπίθ. *παράβγαλτος < παραβγάλλω, παρ' ὁ καὶ παρεβγάλλω.

Ἐκεῖνος τὸν ὅποιον δὲν προέπεμψαν ἀναχωροῦντα, ὁ μὴ προπεμφθεὶς, ὁ μὴ κατευοδωθείς ἔνθ' ἄν. : Ἀπαρέβγαλτον ἔστειλαν ἄτον Τραπ. Ἐδέβεν ἀπαρέβγαλτος (ἐδέβεν = ἀνεχώρησε) Χαλδ.

*ἀπαράβλεπος ἐπίθ. ἀπαρέλεπος Πόντ. (Τραπ.)

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ρ. παραβλέπω, παρ' ὁ καὶ παρελέπω.

